Publikacja bezpłatna

Poradnik

JAK OTRZYMAĆ ULGĘ W SPŁACIE LUB UMORZENIE NALEŻNOŚCI WOBEC ZUS

dla płatników składek

dla przedsiębiorców zatrudniających pracowników

80 lat ZUS 1934–2014

PLATFORMA USŁUG ELEKTRONICZNYCH ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

warto wiedzieć więcej

Co znajdziesz w tym poradniku? 3

1. *Podstawowe informacje o ulgach i umorzeniach* 3

1.1. *Jakie są rodzaje ulg?* 3

1.2. *Jakie należności podlegają uldze?* 4

1.3. *Co to jest umorzenie należności?* 5

1.4. *Jakie należności podlegają umorzeniu?* 5

2. *Pomoc publiczna* 7

2.1. *Kiedy ZUS bada wniosek o udzielenie ulgi lub umorzenie pod kątem przepisów dotyczących pomocy publicznej?* 7

2.2. *Dlaczego wniosek o udzielenie ulgi lub umorzenie trzeba badać pod kątem przepisów dotyczących pomocy publicznej?* 8

2.3. *Co to jest pomoc publiczna?* 8

2.4. *Jakiego rodzaju pomocy publicznej może udzielić ZUS?* 8

3. *Wniosek o udzielenie ulgi w spłacie lub o umorzenie należności* 11

3.1. *Jak możesz złożyć wniosek?* 11

3.2. *Kto może być wnioskodawcą?* 12

3.3. *Co musi określać wniosek?* 12

3.4. *Jakie dokumenty musisz dołączyć do wniosku?* 13

3.5. *Kiedy ZUS może nie rozpatrzyć wniosku o udzielenie ulgi?* 16

4. *Warunki przyznania ulgi* 16

4.1. *Badanie zdolności dłużnika do wywiązania się z umowy* 16

4.2. *Dlaczego przyznana ulga nie zawsze jest zgodna z propozycją wnioskodawcy?* 17

4.3. *Kiedy ZUS może Ci odmówić przyznania ulgi?* 17

4.4. *Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy* 18

4.5. *Określenie wartości pomocy publicznej* 18

4.6. *Zaświadczenie o udzielonej pomocy de minimis* 20

5. Rozpatrzenie sprawy o udzielenie ulgi 20

5.1. Renegocjacja warunków umowy 21

5.2. Kiedy umowa ulega rozwiązaniu? 21

5.3. Konsekwencje rozwiązania umowy 22

6. Warunki umorzenia należności 23

6.1. Zasady prowadzenia postępowania 23

6.2. Umorzenie należności ze względu na nieściągalność 23

6.3. Umorzenie należności z powodu trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej – dotyczy tylko należności za ubezpieczonych będących jednocześnie płatnikami składek 24

6.4. Rozpatrzenie wniosku o umorzenie 25

Słowniczek podstawowych terminów 28

Podstawy prawne 29

Schematy

Należności z tytułu składek podlegające uldze 5

Należności z tytułu składek podlegające umorzeniu 6

Należności z tytułu składek podlegające umorzeniu 7

Postępowanie w ZUS w sprawach dotyczących udzielania ulg 26

Postępowanie w ZUS w sprawach dotyczących umorzenia należności 27

Co znajdziesz w tym poradniku?

Jeśli jesteś przedsiębiorcą zatrudniającym pracowników i zalegasz z płatnościami wobec ZUS, to możesz ubiegać się o ulgę w spłacie należności z tytułu składek* lub nawet o umorzenie tych należności.

Terminy oznaczone gwiazdką (*) objaśniamy w słowniczku na stronie 28.

W tym poradniku omawiamy:

- jakie należności podlegają uldze lub umorzeniu,
- jakie są rodzaje ulg,
- na czym polega umorzenie,
- kiedy ZUS może umorzyć zaległości,
- jak złożyć wniosek o ulgę lub umorzenie,
- co to jest pomoc publiczna i komu można jej udzielić,
- jak wygląda umowa o przyznaniu ulgi.

Jeśli masz zaległości wobec ZUS, a jesteś przedsiębiorcą, który nie zatrudnia pracowników, przeczytaj broszurę *Jak otrzymać ulgę w spłacie lub umorzenie należności wobec ZUS? Poradnik dla przedsiębiorców niezatrudniających pracowników.*

1. Podstawowe informacje o ulgach i umorzeniach

1.1. Jakie są rodzaje ulg?

Przedsiębiorcy, którzy np. z przyczyn gospodarczych mają problemy z płatnościami wobec ZUS, mogą występować z wnioskiem o następujące rodzaje ulg[1]:

- rozłożenie należności na raty,
- odroczenie terminu płatności składek.

Rozłożenie należności na raty

Jakie korzyści przyniesie Ci rozłożenie należności na raty?

- ZUS nie będzie prowadził egzekucji tych należności.

[1] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 29 ust. 1.

- Jeśli postępowanie egzekucyjne zostało już wszczęte, ZUS je zawiesi po podpisaniu umowy.
- Od dnia następującego po dniu złożenia wniosku o rozłożenie należności na raty, a jeżeli wniosek o rozłożenie na raty dotyczy należności przyszłych, to od dnia następującego po terminie płatności nie zapłacisz odsetek za zwłokę*, a jedynie opłatę prolongacyjną*.

Odroczenie terminu płatności składek

ZUS może odroczyć przedsiębiorcy termin płatności składek bieżących lub przyszłych.

Jakie korzyści przyniesie Ci odroczenie terminu płatności?

- ZUS nie będzie prowadził egzekucji tych należności.
- Od dnia następującego po terminie płatności nie zapłacisz odsetek za zwłokę, a jedynie opłatę prolongacyjną.

WAŻNE! *Wniosek o odroczenie przedsiębiorca musi złożyć lub nadać w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego najpóźniej w dniu terminu płatności składek. ZUS nie rozpatruje wniosków, które złożono lub nadano po tym terminie.*

1.2. Jakie należności podlegają uldze?

Uldze podlegają należności z tytułu składek na:

- własne ubezpieczenia społeczne osób fizycznych będących jednocześnie płatnikami tych składek,
- własne ubezpieczenie zdrowotne osób fizycznych będących jednocześnie płatnikami tych składek,
- ubezpieczenia społeczne (poza emerytalnymi) za zatrudnionych pracowników[2],
- Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w całości,
- Fundusz Emerytur Pomostowych w całości,
- inne należności, tj. koszty upomnienia, opłata dodatkowa*.

Na schemacie na str. 5 zaznaczyliśmy, jakie należności z tytułu składek podlegają uldze, a jakie jej nie podlegają. Na schemacie należności podlegające uldze zaznaczone są kolorem czerwonym, a należności niepodlegające uldze – szarym.

[2] Ilekroć w dalszym tekście będziemy mówili o pracownikach, będzie to dotyczyło również innych ubezpieczonych, którzy nie są płatnikami składek na własne ubezpieczenia (np. zleceniobiorców, nakładców).

Należności z tytułu składek podlegające uldze

Należności z tytułu składek na:		Za osobę prowadzącą działalność	Za zatrudnionych pracowników
Ubezpieczenia społeczne	emerytalne	x	x
	rentowe	x	x
	chorobowe	–	x
	wypadkowe	x	x
Ubezpieczenie zdrowotne		x	x
Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	FP	x	x
	FGŚP	–	x
Fundusz Emerytur Pomostowych		x	x

TO MUSISZ ZAPŁACIĆ

TO MOŻE ZOSTAĆ ODROCZONE LUB ROZŁOŻONE NA RATY

Aby uzyskać informacje o wysokości zadłużenia z tytułu składek w części niepodlegającej uldze, skontaktuj się z właściwą dla Ciebie jednostką ZUS.

1.3. Co to jest umorzenie należności?

ZUS może umorzyć[3] należności z tytułu składek w całości lub części. Umorzenie jest jednak rozwiązaniem o charakterze wyjątkowym, stosowanym w zasadzie wtedy, gdy należności są całkowicie nieściągalne.

W uzasadnionych przypadkach ZUS może także umorzyć należności ubezpieczonych będących jednocześnie płatnikami tych składek, czyli samych przedsiębiorców – ze względu na ich trudną sytuację finansową i rodzinną*.

1.4. Jakie należności podlegają umorzeniu?

Umorzeniu podlegają należności na:

- własne ubezpieczenia społeczne osób fizycznych będących jednocześnie płatnikami tych składek,

[3] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 28.

- własne ubezpieczenie zdrowotne osób fizycznych będących jednocześnie płatnikami tych składek,
- ubezpieczenia społeczne za zatrudnionych pracowników w części finansowanej przez płatnika składek,
- Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w całości,
- Fundusz Emerytur Pomostowych w całości,
- oraz inne należności, tj. koszty upomnienia, opłata dodatkowa.

WAŻNE! *Składki finansowane przez ubezpieczonych, którzy nie są płatnikami składek, tj. część składek na ubezpieczenia społeczne i składka na ubezpieczenie zdrowotne nie mogą zostać umorzone*[4].

Poniższy schemat przedstawia, które należności z tytułu składek mogą zostać umorzone jako nieściągalne (na temat nieściągalności należności – patrz rozdział 6.2.).

Należności z tytułu składek podlegające umorzeniu jako nieściągalne (ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 28 ust. 2)

Należności z tytułu składek na:		Za osobę prowadzącą działalność składki finansuje		Za zatrudnionych pracowników składki finansuje	
		płatnik	ubezpieczony	płatnik	ubezpieczony
Ubezpieczenia społeczne	emerytalne	x	–	x	x
	rentowe	x	–	x	x
	chorobowe	–	–	–	x
	wypadkowe	x	–	x	–
Ubezpieczenie zdrowotne		x	–	–	x
Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	FP	x	–	x	–
	FGŚP	–	–	x	–
Fundusz Emerytur Pomostowych		x	–	x	–

TO NIE MOŻE ZOSTAĆ UMORZONE

TO MOŻE ZOSTAĆ UMORZONE

[4] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 30.

Poniższy schemat przedstawia, które należności z tytułu składek mogą zostać umorzone ze względu na trudną sytuację finansową płatnika (na temat umarzania należności w przypadku trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej płatnika – patrz rozdział 6.3.).

Należności z tytułu składek podlegające umorzeniu ze względu na trudną sytuację finansową płatnika (ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 28 ust. 3a)

Należności z tytułu składek na:		Za osobę prowadzącą działalność składki finansuje		Za zatrudnionych pracowników składki finansuje	
		płatnik	ubezpieczony	płatnik	ubezpieczony
Ubezpieczenia społeczne	emerytalne	x	–	x	x
	rentowe	x	–	x	x
	chorobowe	–	–	–	x
	wypadkowe	x	–	x	–
Ubezpieczenie zdrowotne		x	–	–	x
Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	FP	x	–	x	–
	FGŚP	–	–	x	–
Fundusz Emerytur Pomostowych		x	–	x	–

TO NIE MOŻE ZOSTAĆ UMORZONE

TO MOŻE ZOSTAĆ UMORZONE

2. Pomoc publiczna

2.1. Kiedy ZUS bada wniosek o udzielenie ulgi lub umorzenie pod kątem przepisów dotyczących pomocy publicznej?

ZUS bada wniosek pod kątem przepisów dotyczących pomocy publicznej, jeśli wniosek złożył przedsiębiorca.

WAŻNE! *Wniosek przedsiębiorcy, który zawiesił działalność gospodarczą, ZUS zbada pod kątem przepisów o pomocy publicznej.*

2.2. Dlaczego wniosek o udzielenie ulgi lub umorzenie trzeba badać pod kątem przepisów dotyczących pomocy publicznej?

ZUS jest zobowiązany do oceny wniosków o udzielenie ulgi w spłacie należności lub umorzenie należności, ponieważ musi ustalić, czy ulga lub umorzenie nie zakłócają lub nie grożą zakłóceniem konkurencji i nie wpływają negatywnie na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (UE).

2.3. Co to jest pomoc publiczna?

Pomoc publiczna to taka pomoc, która spełnia jednocześnie cztery warunki[5]:

- udzielana jest ze środków publicznych (np. przez ZUS, urząd skarbowy, urząd gminy),
- stanowi korzyść ekonomiczną dla przedsiębiorcy, ponieważ jest udzielana na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku (np. koszty obsługi układu ratalnego są niższe niż koszty kredytu udzielanego przez bank),
- ma charakter selektywny (nie otrzymują jej wszyscy przedsiębiorcy),
- zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji oraz wpływa negatywnie na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

WAŻNE! *Pomoc publiczna w formie ulg i umorzeń udzielanych przez ZUS nie polega na przekazaniu przedsiębiorcy środków pieniężnych.*

2.4. Jakiego rodzaju pomocy publicznej może udzielić ZUS?

ZUS udziela trzech rodzajów pomocy publicznej:

- pomocy *de minimis*,
- pomocy na restrukturyzację,
- pomocy na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami.

[5] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), art. 107 ust. 1.

Pomoc de minimis

ZUS najczęściej udziela pomocy *de minimis*. Dla określenia, czy pomoc, o którą występuje przedsiębiorca stanowić będzie pomoc *de minimis*, należy ustalić, czy:

- przedsiębiorca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu *Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw*,
- łączna wartość pomocy *de minimis* dla tego przedsiębiorcy nie przekracza 200 000 euro w okresie trzech lat budżetowych (w przypadku podmiotu działającego w sektorze transportu drogowego – 100 000 euro).

Odrębne progi pomocy *de minimis* obowiązują w sektorze rolnictwa i rybołówstwa, to jest:

- w sektorze rybołówstwa – 30 000 euro w okresie 3 lat budżetowych (dla określonego przedsiębiorstwa) + ustalony dla Polski próg skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* przyznanej różnym przedsiębiorcom w tym sektorze (21 125 000 euro),
- w sektorze produkcji rolnej – 7500 euro w okresie 3 lat obrotowych (dla określonego przedsiębiorstwa) + ustalony dla Polski próg skumulowanej kwoty pomocy *de minimis* przyznanej różnym przedsiębiorstwom w tym sektorze (119 542 500 euro).

WAŻNE! *Do udzielenia pomocy de minimis nie jest wymagana zgoda Komisji Europejskiej.*

Pomoc na restrukturyzację

Pomoc na restrukturyzację udzielana jest przedsiębiorcom zagrożonym, znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu *Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw* i ma na celu przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa.

WAŻNE! *ZUS nie będzie mógł udzielić ulgi, jeżeli znajdujesz się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw i jednocześnie jesteś przedsiębiorcą nowoutworzonym[6], ponieważ nie będziesz mógł otrzymać ani pomocy de minimis, ani pomocy na restrukturyzację. W takiej sytuacji Twój wniosek o udzielenie ulgi ZUS pozostawi bez rozpoznania, o czym zostaniesz poinformowany.*

[6] Podmiot działający na danym rynku nie dłużej niż 3 lata.

Jeśli ulga lub umorzenie zostaną zakwalifikowane jako pomoc na restrukturyzację, to ZUS przekazuje przedsiębiorcy:

- opinię o możliwości udzielenia pomocy publicznej na zasadach określonych w przedstawionym planie restrukturyzacyjnym*,

a w sytuacji, gdy opinia ta jest pozytywna, również:

- projekt umowy o udzielenie ulgi lub projekt decyzji o umorzeniu należności,
- informację o wielkości planowanej pomocy.

Po otrzymaniu tych dokumentów przedsiębiorca powinien zgłosić się do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w celu rozpoczęcia postępowania notyfikacyjnego* (tj. zgłoszenia projektu pomocy Komisji Europejskiej).

WAŻNE! *Pomoc na restrukturyzację może być udzielana raz na 10 lat i musi zostać zgłoszona Komisji Europejskiej (KE). ZUS nie może udzielić pomocy na restrukturyzację do czasu podjęcia przez KE decyzji zezwalającej na jej udzielenie.*

Pomoc na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami

Klęska żywiołowa to np. powódź, susza, lawina, trzęsienie ziemi. Niekorzystne warunki pogodowe takie jak mróz, intensywne opady deszczu, gradu, śniegu lub burze nie są uznawane za klęski żywiołowe.

Inne nadzwyczajne zdarzenia to np. wojna, atak terrorystyczny, zamieszki wewnętrzne i strajki. Natomiast zdarzenia losowe, które stanowią normalne ryzyko przedsiębiorcy i których skutki mogą być objęte ubezpieczeniem (np. pożar pojedynczego zakładu), nie traktuje się jako innych nadzwyczajnych zdarzeń.

Między poniesioną szkodą a klęską żywiołową lub innym nadzwyczajnym zdarzeniem musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy. Celem pomocy jest przywrócenie stanu sprzed klęski lub innego zdarzenia, a nie rozwój firmy lub zapobieżenie stratom, które mogą dopiero nastąpić. Wysokość strat musi być precyzyjnie oszacowana i udokumentowana, a wielkość pomocy publicznej nie może przekraczać wysokości strat pomniejszonych o kwoty ewentualnego odszkodowania.

W przypadku zakwalifikowania ulgi lub umorzenia jako pomocy na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi, ZUS wystąpi do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z wnioskiem o wydanie opinii oraz rozpoczęcie postępowania notyfikacyjnego (tj. zgłoszenia projektu pomocy Komisji Europejskiej).

WAŻNE! *Pomoc na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami musi być zgłoszona Komisji Europejskiej. ZUS nie może udzielić tej pomocy do czasu podjęcia przez KE decyzji zezwalającej na jej udzielenie.*

3. Wniosek o udzielenie ulgi w spłacie lub o umorzenie należności

3.1. Jak możesz złożyć wniosek?

- Pisemnie – za pośrednictwem poczty, firmy kurierskiej albo osobiście w każdej jednostce ZUS. Możesz skorzystać z formularzy na stronie www.zus.pl w zakładce „Umarzanie, udzielanie ulg w spłacie należności oraz pomoc publiczna".
- Ustnie do protokołu (w jednostce ZUS) – protokół musi być podpisany przez Ciebie oraz przez pracownika ZUS, który go sporządził.
- Elektronicznie – za pomocą portalu pod adresem pue.zus.pl, który jest częścią Platformy Usług Elektronicznych ZUS (PUE) na jednym z formularzy wniosku:
  - → ZUS-EOP wniosek o odroczenie terminu płatności składek,
  - → ZUS-EUR wniosek o układ ratalny lub
  - → ZUS-EUN wniosek o umorzenie należności z tytułu składek.

  Aby wysyłać wnioski do ZUS i otrzymywać odpowiedzi z ZUS za pośrednictwem portalu, czyli skrzynki podawczej ZUS, musisz posiadać profil PUE oraz podpis elektroniczny, tj. bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany przy użyciu kwalifikowanego certyfikatu albo podpis elektroniczny potwierdzony profilem zaufanym elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Jeżeli nie posiadasz profilu PUE, najpierw powinieneś zarejestrować się na pue.zus.pl, a następnie w ciągu 7 dni udać się do dowolnej jednostki ZUS w celu zaufania (tj. uwierzytelnienia) swojego profilu. W jednostce ZUS możesz również bezpłatnie uzyskać podpis elektroniczny potwierdzony profilem zaufanym ePUAP. Jeśli posiadasz już profil zaufany ePUAP lub certyfikat kwalifikowany, to możesz sam za ich pomocą uwierzytelnić swój profil PUE podczas rejestracji na portalu i wówczas wizyta w placówce ZUS nie jest już konieczna. Więcej informacji na ten temat znajdziesz na stronie pue.zus.pl lub www.zus.pl.
- Telefonicznie – za pośrednictwem Centrum Obsługi Telefonicznej (COT). Aby złożyć wniosek w tej formie, musisz mieć założony profil na platformie PUE, a następnie, gdy zostaniesz uwierzytelniony poprzez podanie loginu PUE i kodu PIN dla kanału telefonicznego, powinieneś w rozmowie telefo-

nicznej zlecić konsultantowi COT złożenie w Twoim imieniu wniosku. W celu udokumentowania faktu złożenia przez Ciebie wniosku rozmowa z konsultantem COT zostanie nagrana. Musisz też podać adres e-mail, na który otrzymasz wykaz dokumentów, jakie powinieneś złożyć w jednostce ZUS, aby wniosek mógł zostać rozpatrzony. Numery telefonów COT: 801 400 987 – z telefonów stacjonarnych, 22 560 16 00 – z telefonów stacjonarnych i komórkowych. Opłata za połączenie jest zgodna z planem taryfikacyjnym danego operatora. Jeżeli chcesz się dowiedzieć więcej na ten temat, zajrzyj na stronę pue.zus.pl.

WAŻNE! *Telefonicznie możesz złożyć wniosek o odroczenie terminu płatności składek lub o układ ratalny. Ze względów formalnych nie możesz w ten sposób złożyć wniosku o umorzenie należności z tytułu składek.*

3.2. Kto może być wnioskodawcą?

Wnioskodawcą może być:

- płatnik składek,
- inna osoba odpowiedzialna za zadłużenie z tytułu składek, czyli osoba, na którą została przeniesiona odpowiedzialność,
- pełnomocnik, czyli osoba posiadająca pisemne upoważnienie płatnika składek lub innych osób odpowiedzialnych za zadłużenie.

3.3. Co musi określać wniosek?

Wniosek musi określać:

- kto jest wnioskodawcą,
- o co występujesz: rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności czy umorzenie,
- jakich należności wniosek dotyczy i za jaki okres,
- jeśli występujesz o ulgę – propozycję spłaty (np. wysokość rat, termin płatności),
- jeśli jesteś przedsiębiorcą – o jaki rodzaj pomocy publicznej występujesz: pomoc *de minimis*, pomoc na restrukturyzację czy pomoc na naprawę szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia.

WAŻNE! *Wniosek musisz uzasadnić i podpisać.*

Złożenie wniosku o ulgę lub umorzenie nie powoduje zawieszenia prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Dopiero podpisanie umowy o odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty należności z tytułu składek skutkuje niewszczynaniem lub zawieszeniem trwającego postępowania egzekucyjnego.

3.4. Jakie dokumenty musisz dołączyć do wniosku?

Jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku, ustala się zawsze indywidualnie – zależnie od rodzaju prowadzonej działalności i formy opodatkowania.

Poniżej wymieniamy typowe dokumenty wymagane od określonych wnioskodawców.

Zakres podmiotowy	Forma opodatkowania / księgowości	Zakres żądanej dokumentacji
Osoby prawne i spółki prawa handlowego	pełna księgowość	■ sprawozdania finansowe za ostatnie 3 lata obrotowe (bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdanie o przepływach pieniężnych) ■ oświadczenie o stanie majątkowym osoby prawnej prowadzącej pełną księgowość
Spółki osobowe / spółki cywilne	zasady ogólne	■ wyciąg z księgi przychodów i rozchodów za ostatnie 3 lata ■ aktualny wyciąg z księgi przychodów i rozchodów za rok bieżący ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej nieprowadzącej pełnej księgowości
	ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	■ wyciąg z ewidencji przychodów za ostatnie 3 lata ■ aktualny wyciąg z ewidencji przychodów za rok bieżący ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej nieprowadzącej pełnej księgowości
Osoby fizyczne będące przedsiębiorcą	pełna księgowość	■ sprawozdania finansowe za ostatnie 3 lata obrotowe (bilans, rachunek zysków i strat, sprawozdanie o przepływach pieniężnych) ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej prowadzącej pełną księgowość
	zasady ogólne	■ PIT 36 lub PIT 36L za ostatnie 3 lata ■ PIT 38 – o ile wnioskodawca składał takie zeznanie – za ostatnie 3 lata ■ aktualny wyciąg z księgi przychodów i rozchodów za rok bieżący ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej nieprowadzącej pełnej księgowości
	podatek liniowy	

Zakres podmiotowy	Forma opodatkowania / księgowości	Zakres żądanej dokumentacji
	karta podatkowa	■ PIT 16A za ostatni rok ■ PIT 37, PIT 38 – o ile wnioskodawca osiągał inne dochody, niż te z prowadzonej działalności – za ostatnie 3 lata ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej nieprowadzącej pełnej księgowości
	ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	■ PIT 28 za ostatnie 3 lata ■ PIT 37, PIT 38 – o ile wnioskodawca osiągał inne dochody, niż te z prowadzonej działalności – za ostatnie 3 lata ■ aktualny wyciąg z ewidencji przychodów za rok bieżący ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby fizycznej nieprowadzącej pełnej księgowości
Osoby niebędące przedsiębiorcą	–	■ PIT 37, PIT 38, PIT 40a – o ile wnioskodawca składał takie zeznanie – za ostatnie 3 lata ■ oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej osoby niebędącej przedsiębiorcą

(formularze oświadczeń wymienionych powyżej są dostępne w ZUS i na stronie www.zus.pl)

ponadto:
osoby fizyczne ubiegające się o umorzenie należności powinny dołączyć do wniosku wszelkie dokumenty świadczące o trudnej sytuacji finansowej, rodzinnej lub zdrowotnej (zaświadczenie o korzystaniu z różnych form pomocy społecznej, zaświadczenie o pozostawaniu osobą bezrobotną, dokumenty świadczące o złym stanie zdrowia itp.) lub inne dokumenty potwierdzające, że nie są w stanie chociaż częściowo spłacić zadłużenia

oraz
gdy wnioskodawca jest przedsiębiorcą:

w przypadku ubiegania się o pomoc *de minimis*:

➔ wszystkie zaświadczenia o pomocy *de minimis*, które otrzymałeś w roku, w którym ubiegasz się o pomoc, oraz w ciągu dwóch poprzedzających go lat albo oświadczenie o wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej w tym okresie albo oświadczenie o nieotrzymaniu pomocy *de minimis* w tym okresie (formularz oświadczenia o nieotrzymaniu pomocy *de minimis* znajduje się na stronie internetowej www.zus.pl w zakładce „Umarzanie, udzielanie ulg w spłacie należności oraz pomoc publiczna”),

- „Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc *de minimis*" (druk formularza dostępny w jednostkach ZUS oraz pod adresem www.uokik.gov.pl/download.php?plik=8387),
- „Formularz informacji przedstawianych przez wnioskodawcę" – w przypadku ubiegania się o pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie, (druk formularza dostępny w ZUS oraz na stronie www.dziennikustaw.gov.pl/D2010121081001.pdf),

w przypadku ubiegania się o pomoc na restrukturyzację:

- oświadczenie o nieotrzymaniu pomocy przeznaczonej na restrukturyzację – w przypadku nieotrzymania takiej pomocy w okresie 10 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku,
- plan restrukturyzacyjny*,
- „Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie" (druk formularza dostępny w jednostkach ZUS oraz na stronie www.uokik.gov.pl/formularze_informacji_pp.php),

w przypadku ubiegania się o pomoc mającą na celu naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami:

- oświadczenie o nieotrzymaniu pomocy udzielanej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami – w przypadku nieotrzymania takiej pomocy,
- dokumentację umożliwiającą dokonanie oceny, czy ogólna wartość pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami nie przekroczy wartości poniesionych strat, pomniejszonych o ewentualne kwoty wypłacone z tytułu ubezpieczenia,
- „Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie" (druk formularza dostępny w jednostkach ZUS oraz na stronie www.uokik.gov.pl/formularze_informacji_pp.php).

WAŻNE! *Powinieneś złożyć oryginały dokumentów, ale możesz też złożyć kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem przez adwokata, radcę prawnego lub notariusza. Jeśli kopie nie są potwierdzone za zgodność, to musisz przedłożyć w ZUS oryginały do wglądu.*

3.5. Kiedy ZUS może nie rozpatrzyć wniosku o udzielenie ulgi?

Wniosek o udzielenie ulgi pozostaje bez rozpatrzenia w przypadkach, gdy w wyznaczonym przez ZUS terminie:

- nie wywiązałeś się z obowiązku opłacenia składek niepodlegających uldze,
- nie złożyłeś dokumentacji niezbędnej do zbadania Twojej sytuacji finansowej,
- nie złożyłeś dokumentacji ubezpieczeniowej umożliwiającej ustalenie salda na koncie,
- nie dostarczyłeś informacji dotyczących pomocy publicznej, o którą się ubiegasz (patrz rozdział 3.4.).

Jeśli ZUS postanowi nie rozpatrzyć wniosku, zawiadomi Cię o tym na piśmie.

PRZYKŁAD *Spółka złożyła 1 lipca 2013 r. wniosek o rozłożenie na raty należności z tytułu składek. ZUS wysłał 3 lipca 2013 r. pismo zawierające wykaz dokumentów, które należy dostarczyć w ciągu 14 dni od otrzymania pisma. Pismo zostało doręczone wnioskodawcy 8 lipca 2013 r., jednak do 22 lipca 2013 r. złożył on tylko część dokumentów. ZUS może zatem nie rozpatrzyć wniosku, ponieważ nie otrzymał kompletu dokumentów.*

WAŻNE! *Jeśli termin wyznaczony na złożenie dokumentów wymaganych do rozpatrzenia wniosku jest zbyt krótki, możesz skontaktować się z ZUS i ustalić nowy termin złożenia dokumentów.*

4. Warunki przyznania ulgi

4.1. Badanie zdolności dłużnika do wywiązania się z umowy

Podstawowym zadaniem jednostki ZUS, która opiniuje Twój wniosek o rozłożenie zadłużenia na raty lub odroczenie terminu płatności składek, jest stwierdzenie na podstawie dostępnych danych, czy będziesz zdolny do uregulowania należności objętych umową. W tym celu ZUS musi zbadać dokumentację dostarczoną przez Ciebie.

WAŻNE! *ZUS może dokonać zabezpieczenia należności poprzez ustanowienie hipoteki lub zastawu[7] na składnikach majątkowych dłużnika. Zawarcie umowy nie wyklucza ustanowienia przez ZUS hipoteki lub zastawu. Po spłacie zadłużenia ZUS wyda zaświadczenie stanowiące podstawę do wykreślenia hipoteki lub podejmie działania w celu odstąpienia od zastawu.*

4.2. Dlaczego przyznana ulga nie zawsze jest zgodna z propozycją wnioskodawcy?

ZUS stara się uwzględnić propozycję wnioskodawcy, jednak na ostateczne ustalenie warunków spłaty mają wpływ takie czynniki jak:

- wysokość zadłużenia,
- ocena sytuacji finansowej przedsiębiorcy,
- inne czynniki, np. sezonowość prowadzonej działalności.

Termin płatności raty (dzień miesiąca) ustala się indywidualnie dla każdego dłużnika.

4.3. Kiedy ZUS może Ci odmówić przyznania ulgi?

ZUS może odmówić przyznania ulgi, jeśli:

- nie opłaciłeś składek bieżących,
- nie opłaciłeś kosztów egzekucyjnych[8] należnych Dyrektorowi Oddziału ZUS – chyba że zostały one rozłożone na raty lub umorzone,
- przeprowadzona analiza finansowa wykazała, że nie będziesz w stanie wywiązać się z zobowiązań wynikających z umowy,
- z dotychczasowej współpracy z Tobą jako płatnikiem wynika, że Twoje działania nie miały na celu spłaty zadłużenia, lecz na przykład odłożenie w czasie egzekucji, wyprowadzenie składników majątkowych lub uzyskanie zaświadczenia o niezaleganiu ze składkami,
- ulga ma charakter powtarzającego się czynnika pozwalającego na osiągnięcie pozytywnego wyniku gospodarczego.

---

[7] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 26 oraz art. 27.
[8] Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

4.4. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy

Jeśli nie zgadzasz się z rozstrzygnięciem ZUS w sprawie udzielenia ulgi, możesz wystąpić z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, podając nowe okoliczności w sprawie i argumenty, które ZUS pominął przy rozpatrywaniu wniosku.

4.5. Określenie wartości pomocy publicznej

Wartość pomocy publicznej wyrażona jest ekwiwalentem dotacji brutto (EDB). ZUS oblicza wartość pomocy publicznej (EDB), stosując wzory określone przepisami prawa[9]. Jedną ze zmiennych stosowanych do obliczenia EDB jest stopa referencyjna. Stopa referencyjna ustalana jest indywidualnie dla każdego przedsiębiorcy w oparciu o stopę bazową* ogłaszaną dla każdego kraju przez Komisję Europejską oraz marżę. Z kolei podstawą określenia marży jest nadana ocena ratingowa oraz poziom zabezpieczeń należności.

Rating (czyli ocena wiarygodności) nadawany jest w oparciu o dane ekonomiczne wynikające z przedłożonej przez przedsiębiorcę dokumentacji finansowej. Ocena ta jest podobna do oceny ratingowej nadawanej przez banki przy udzielaniu przedsiębiorcy kredytu.

Badanemu podmiotowi przypisana zostaje jedna z kategorii:

- **AAA - A** – wysoka kondycja podmiotu
- **BBB** – dobra kondycja podmiotu
- **BB** – zadowalająca kondycja podmiotu
- **B** – niska kondycja podmiotu
- **CCC** – trudna kondycja podmiotu
- **CC** – zła kondycja podmiotu
- **C i poniżej** – bardzo zła kondycja podmiotu.

Z kolei poziom zabezpieczeń oznacza możliwe do odzyskania kwoty pochodzące z zabezpieczeń (np. na nieruchomości), gdyby przedsiębiorca nie wywiązał się z płatności zobowiązań w ramach udzielonej ulgi.

Poziom zabezpieczeń określa się jako:

- **wysoki**, gdy dokonane zabezpieczenia pokrywają co najmniej 70% zaległości objętych ulgą,

[9] Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach.

- **standardowy**, gdy zabezpieczenia pokrywają co najmniej 41% zaległości objętych ulgą,
- **niski**, gdy dokonane zabezpieczenia pozwalają na odzyskanie mniej niż 40% zaległości objętych ulgą.

W zależności od ratingu oraz poziomu zabezpieczeń stosuje się następujące marże[10]:

Marża w punktach bazowych (100 pkt = 1%)			
kategoria ratingu	poziom zabezpieczeń		
	wysoki	standardowy	niski
Wysoki (AAA-A)	60	75	100
Dobry (BBB)	75	100	220
Zadowalający (BB)	100	220	400
Niski (B)	220	400	650
Zły / trudności finansowe (CCC i poniżej)	400	650	1000

PRZYKŁAD *Stopa referencyjna do obliczenia wartości pomocy publicznej w przypadku przedsiębiorcy, dla którego określono rating na poziomie BB oraz poziom zabezpieczeń na poziomie standardowym, wynosi:*

3,18% (stopa bazowa) + 2,2% (marża) = 5,38% (stopa referencyjna)

Ustalona dla przedsiębiorcy kategoria ratingowa oraz poziom zabezpieczeń wyznaczają (zgodnie z tabelą marż przyjętą przez Komisję Europejską) marżę w wysokości 220 punktów bazowych, co daje 2,2%, ponieważ 100 punktów bazowych = 1 punktowi procentowemu.

Informacja o stopie referencyjnej i zgoda przedsiębiorcy

Wysokość stopy referencyjnej ma wpływ na wartość wnioskowanej przez Ciebie pomocy publicznej, dlatego ZUS poinformuje Ciebie przed podpisaniem umowy o ustalonej wysokości stopy referencyjnej. Jeśli nie zgodzisz się z wyznaczoną wartością stopy referencyjnej, to ZUS jest zobowiązany rozważyć Twoje argumenty i dokonać ewentualnej korekty wysokości stopy, a jeśli nie uzna Twoich argumentów – do potwierdzenia jej wysokości.

[10] Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych.

WAŻNE! *Twoja pisemna zgoda na ustaloną lub skorygowaną wartość stopy referencyjnej jest warunkiem udzielenia pomocy publicznej.*

4.6. Zaświadczenie o udzielonej pomocy de minimis

ZUS ma obowiązek wydać Ci zaświadczenie stwierdzające, że udzielona pomoc publiczna jest pomocą *de minimis*[11]. ZUS wydaje to zaświadczenie z urzędu w dniu udzielenia pomocy. W sprawie o umorzenie należności z tytułu składek informacja o udzieleniu pomocy *de minimis* przez ZUS może zostać zamieszczona w decyzji.

Zmiana wartości udzielonej pomocy publicznej, a co za tym idzie konieczność wydania korekty zaświadczenia, może mieć miejsce m.in., gdy:

- w przypadku zawartego układu ratalnego dokonałeś wpłaty niezgodnie z ustalonym harmonogramem spłaty,
- umowa o rozłożenie należności na raty została rozwiązana,
- zmieniono warunki umowy poprzez zawarcie aneksu do umowy.

ZUS jest zobowiązany wydać Ci jako przedsiębiorcy, który otrzymał pomoc *de minimis*, zaświadczenie korygujące w terminie 14 dni od dnia, w którym stwierdzi zmianę wartości udzielonej pomocy publicznej.

5. Rozpatrzenie sprawy o udzielenie ulgi

Jeśli ZUS postanowi udzielić ulgi, to zawrze z Tobą pisemną umowę w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego.

Umowę możesz podpisać w jednostce ZUS. Możesz też otrzymać umowę pocztą do akceptacji. Jeżeli otrzymasz ją pocztą, powinieneś podpisać obydwa egzemplarze i odesłać je do ZUS w celu podpisania przez przedstawiciela ZUS.

Jeśli złożyłeś wniosek za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych (PUE) – pue.zus.pl, to możesz otrzymać umowę na adres Twojej poczty elektronicznej. Wówczas powinieneś ją wydrukować w dwóch egzemplarzach, podpisać i odesłać do ZUS w celu podpisania przez przedstawiciela ZUS.

Jeżeli natomiast rozstrzygnięcie wniosku o udzielenie ulgi będzie negatywne, ZUS zawiadomi Cię o tym pisemnie.

---

[11] Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, art. 5 ust. 3.

W terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma informującego o sposobie rozpatrzenia sprawy możesz zakwestionować sposób rozpatrzenia wniosku, gdy nie zgadzasz się z przedstawionymi warunkami spłaty zadłużenia lub odmową udzielenia ulgi.

WAŻNE! *W postępowaniu o udzielenie ulgi nie stosuje się przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, dlatego ZUS nie wydaje w tych sprawach decyzji administracyjnych.*

5.1. Renegocjacja warunków umowy

Jeśli zmieniła się Twoja sytuacja ekonomiczna lub wystąpiły inne ważne powody, to możesz wystąpić o renegocjację warunków umowy, przedkładając wniosek z odpowiednią dokumentacją. Zmiana warunków umowy może dotyczyć tylko tych należności, których termin płatności jeszcze nie upłynął.

WAŻNE! *Do chwili zmiany warunków umowy musisz spłacać należności zgodnie z harmonogramem dotychczasowej umowy. Zmiana warunków udzielonej ulgi następuje w formie aneksu do umowy.*

5.2. Kiedy umowa ulega rozwiązaniu?

Umowa o rozłożenie zadłużenia na raty zostanie rozwiązana, jeżeli:

- nie wywiążesz się z obowiązku opłacania składek bieżących w pełnej wysokości (wraz z należnymi odsetkami), których termin płatności przypadał w dniu bądź po dniu zawarcia umowy, przez okres dłuższy niż 14 dni od dnia ich wymagalności*, i gdy różnica składek wynikająca z tego tytułu przekracza kwotę odpowiadającą wysokości kosztów upomnienia,
- nie opłaciłeś dwóch rat (na wszystkie fundusze łącznie), których termin wymagalności upłynął,
- opłacasz raty w częściowej wysokości, przy czym łączna kwota niedopłat przekroczyła 5% należności z tytułu składek objętych umową (wraz z opłatą prolongacyjną),
- nie opłacisz należności objętych umową w terminie płatności ostatniej raty wynikającym z harmonogramu spłaty,

- zostaną ujawnione nowe okoliczności, nieznane, lecz istniejące w dniu podpisania umowy, z których wynika, że wprowadziłeś ZUS w błąd w celu uzyskania ulgi w spłacie należności i uniknięcia egzekucji,
- w przypadku, gdy w stosunku do należności nieobjętych umową za zgodą ZUS nastąpiło zawieszenie postępowania egzekucyjnego z uwagi na Twoje zobowiązanie się do regulowania należności niepodlegajacych uldze, gdy nie wywiążesz się z obowiązku opłacenia wyżej wymienionych kwot przez okres dłuższy niż 14 dni od dnia wymagalności wskazanego w postanowieniu o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego,
- złożysz pisemne oświadczenie o odstąpieniu od realizacji umowy,
- Komisja Europejska wyda decyzję o obowiązku zwrotu pomocy publicznej[12].

Umowa o odroczenie terminu płatności ulega rozwiązaniu, jeżeli:

- nie wywiążesz się z obowiązku opłacenia składek w pełnej wysokości (wraz z należnymi odsetkami), których termin płatności przypadał w dniu bądź po dniu zawarcia umowy, przez okres dłuższy niż 14 dni od dnia ich wymagalności*, i gdy różnica składek wynikająca z tego tytułu przekracza kwotę odpowiadającą wysokości kosztów upomnienia,
- nie opłaciłeś w ustawowym terminie należności niepodlegających uldze za okres objęty ulgą,
- nie opłaciłeś w terminie odroczonej należności głównej,
- zostaną ujawnione nowe okoliczności, nieznane, lecz istniejące w dniu podpisania umowy, z których wynika, że wprowadziłeś ZUS w błąd w celu uzyskania ulgi w spłacie należności i uniknięcia egzekucji,
- złożysz pisemne oświadczenie o odstąpieniu od realizacji umowy,
- Komisja Europejska wyda decyzję o obowiązku zwrotu pomocy publicznej.

5.3. Konsekwencje rozwiązania umowy

Jeśli umowa zostanie rozwiązana, to należności objęte umową staną się natychmiast wymagalne wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi do dnia zapłaty włącznie. Oznacza to, że ZUS ma bezwzględny obowiązek wznowić zawieszone postępowanie egzekucyjne lub wdrożyć je, jeśli nie było dotychczas prowadzone.

Na Twój wniosek ZUS może utrzymać w mocy udzieloną ulgę, pod warunkiem uregulowania przez Ciebie należności wynikających z nieopłaconych rat lub nie-

[12] Rozporządzenie Rady (WE) ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE, art. 14.

opłaconych w terminie składek bieżących (a w przypadku odroczenia – należności niepodlegających uldze za okres objęty ulgą), wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi do dnia zapłaty włącznie. Wniosek o utrzymanie w mocy udzielonej ulgi możesz złożyć w ZUS:

- po wystąpieniu okoliczności powodujących rozwiązanie umowy, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o rozwiązaniu umowy,
- przed wystąpieniem okoliczności powodujących rozwiązanie umowy.

6. Warunki umorzenia należności

6.1. Zasady prowadzenia postępowania

W czasie postępowania o umorzenie należności obowiązują zasady wynikające z kodeksu postępowania administracyjnego:

- jako wnioskodawca masz prawo aktywnie uczestniczyć w postępowaniu (np. zgłaszać dowody, wypowiadać się na temat dokumentów i materiałów); jeśli ZUS nie zagwarantuje Ci tego prawa, możesz domagać się wznowienia postępowania,
- masz obowiązek zawiadomić ZUS o każdej zmianie adresu, ponieważ w razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem jest prawnie skuteczne,
- ZUS powinien załatwić sprawę w ciągu miesiąca, a w sprawach skomplikowanych – w ciągu dwóch miesięcy, przy czym do tych terminów nie wlicza się m.in. okresów opóźnień powstałych z Twojej winy oraz z przyczyn niezależnych od ZUS.

6.2. Umorzenie należności ze względu na ich nieściągalność

ZUS może umorzyć należności, jeśli są one całkowicie nieściągalne, czyli gdy[13]:

- dłużnik zmarł i nie pozostawił żadnego majątku lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty stanowiącej trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia i jednocześnie brak jest następców prawnych oraz nie ma możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie,

[13] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 28 ust. 3.

- sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości lub umorzył postępowanie upadłościowe[14],
- dłużnik zaprzestał prowadzenia działalności i nie ma majątku, z którego można egzekwować należności, a jednocześnie nie można przenieść odpowiedzialności na jego małżonka, następców prawnych lub inne osoby trzecie[15],
- należności nie zostały zaspokojone w zakończonym postępowaniu likwidacyjnym,
- wysokość nieopłaconej składki nie przekracza kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym,
- naczelnik urzędu skarbowego lub komornik sądowy stwierdził brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję,
- jest oczywiste, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne.

6.3. Umorzenie należności z powodu trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej

– dotyczy tylko należności za ubezpieczonych będących jednocześnie płatnikami składek

ZUS może umorzyć należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonych będących równocześnie płatnikami tych składek, jeżeli dłużnik wykaże, że ze względu na trudną sytuację finansową i rodzinną* nie jest w stanie opłacić tych należności, ponieważ pociągnęłoby to zbyt uciążliwe skutki dla niego i jego rodziny[16]. Dotyczy to szczególnie sytuacji:

- gdy opłacenie należności z tytułu składek pozbawiłoby zobowiązanego i jego rodzinę możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych,
- gdy dłużnik poniósł straty materialne w wyniku klęski żywiołowej lub innego nadzwyczajnego zdarzenia powodujące, że opłacenie należności z tytułu składek mogłoby go pozbawić możliwości dalszego prowadzenia działalności,

---

[14] Ustawa Prawo upadłościowe i naprawcze, art. 13 i art. 361 pkt 1.

[15] Ustawa Ordynacja podatkowa.

[16] Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

- gdy dłużnik przewlekle choruje albo sprawuje opiekę nad przewlekle chorym członkiem rodziny i dlatego nie może uzyskiwać dochodu umożliwiającego opłacenie należności.

WAŻNE! *Jeśli ZUS umorzy należności osobie opłacającej składki na własne ubezpieczenia społeczne, to może to mieć wpływ na zakres i wysokość przyszłych świadczeń, jakie będą tej osobie przysługiwać z ubezpieczeń społecznych, ponieważ przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które składki nie zostały opłacone*[17].

6.4. Rozpatrzenie wniosku o umorzenie

ZUS rozstrzyga wniosek o umorzenie, wydając decyzję administracyjną, od której przysługuje prawo złożenia wniosku do Prezesa ZUS o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek taki należy złożyć w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji za pośrednictwem jednostki ZUS.

Po ponownym rozpatrzeniu wniosku[18] ZUS:

- utrzymuje w mocy decyzję albo
- uchyla decyzję w całości lub części i wydaje decyzję w tym zakresie, albo
- umarza postępowanie odwoławcze.

Jeśli ZUS odpowie negatywnie na wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, możesz wnieść skargę na decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Skargę należy wnieść za pośrednictwem oddziału ZUS w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji.

---

[17] Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

[18] Kodeks postępowania administracyjnego, art. 138.

Postępowanie w ZUS w sprawach dotyczących udzielania ulg

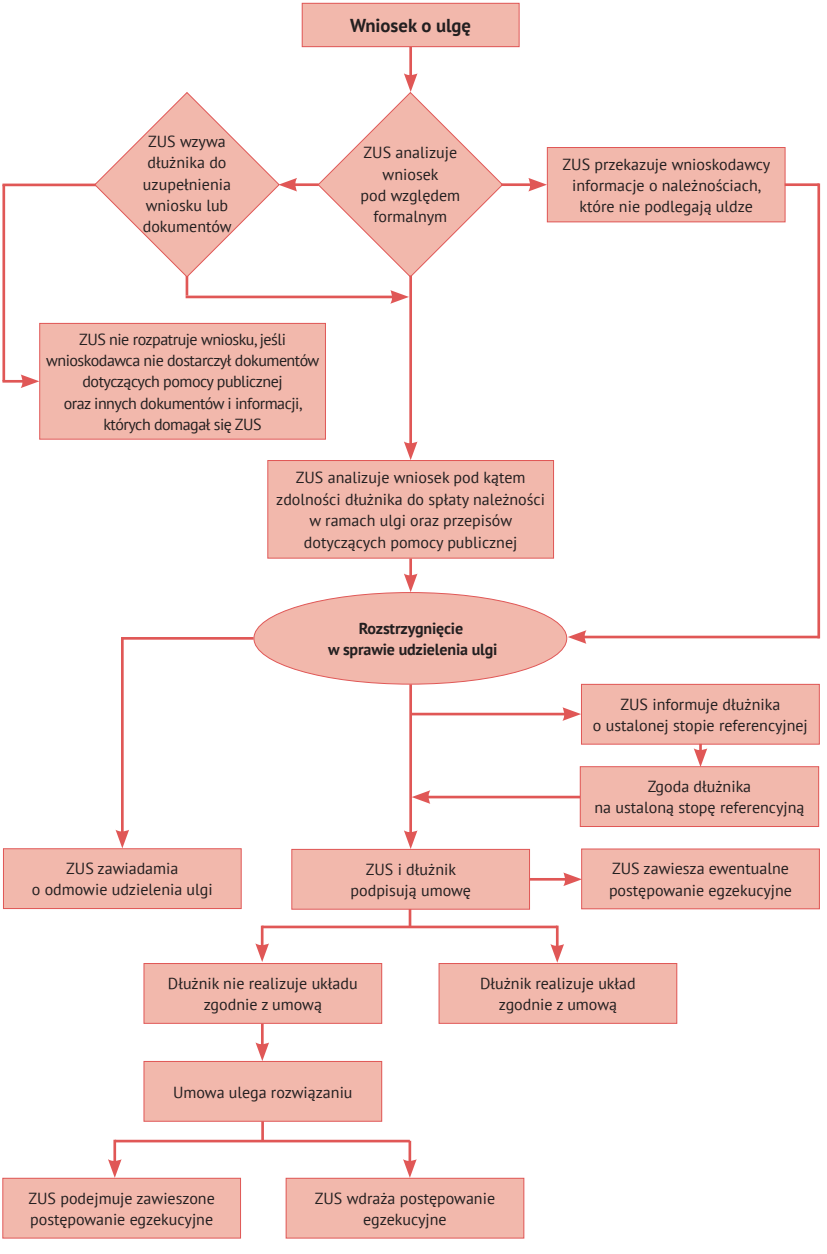

Postępowanie w ZUS w sprawach dotyczących umorzenia należności

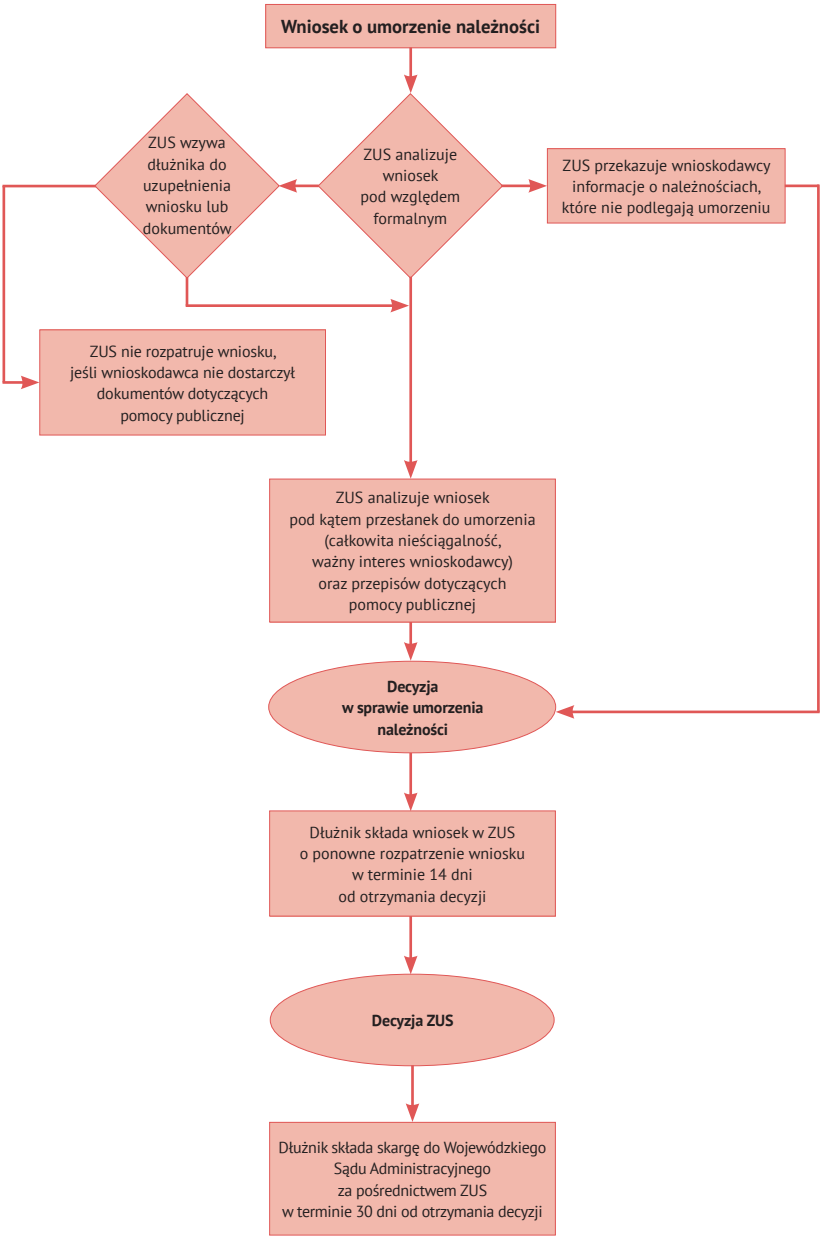

BEZPIECZNY PODPIS ELEKTRONICZNY

podpis weryfikowany przy pomocy ważnego certyfikatu kwalifikowanego, równoważny podpisowi własnoręcznemu.

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU SKŁADEK

należność główna (składki) oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

NOTYFIKACJA

powiadomienie Komisji Europejskiej o zamiarze udzielenia pomocy publicznej (zgłoszenie projektu pomocy publicznej) przez państwo członkowskie w celu dokonania oceny, czy pomoc ta będzie zgodna ze wspólnym rynkiem. Organem dokonującym notyfikacji jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który kontaktuje się z Komisją za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa RP przy Unii Europejskiej w Brukseli.

ODSETKI ZA ZWŁOKĘ

odsetki pobierane od należności z tytułu składek, podatków i innych należności budżetowych w przypadku ich nieterminowych wpłat. Stawki odsetek od zobowiązań podatkowych ustalane i ogłaszane są przez Ministra Finansów w Monitorze Polskim, np. od 4 lipca 2013 r. odsetki za zwłokę wynoszą 10% w stosunku rocznym.

OPŁATA DODATKOWA

może zostać wymierzona w przypadku nieopłacenia składek w ustawowym terminie ich płatności do wysokości 100% nieopłaconych składek, na podstawie art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 40 ustawy o emeryturach pomostowych.

OPŁATA PROLONGACYJNA

opłata wnoszona przez płatników, którym odroczono termin płatności lub rozłożono na raty zapłatę należności z tytułu składek. Opłata prolongacyjna jest uiszczana w wysokości 50% stawki odsetek za zwłokę obowiązującej w dniu podpisania umowy o udzieleniu ulgi.

PLAN RESTRUKTURYZACYJNY

powinien określać działania mające na celu przywrócenie przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkurowania na rynku. Wymagane elementy planu określone zostały w części III.8.B pkt 2.2 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. UE L 140 z dnia 30 kwietnia 2004 r.).

STOPA BAZOWA

stopa oprocentowania ogłaszana dla każdego kraju przez Komisję Europejską, stanowiąca (po zsumowaniu z odpowiednią marżą) podstawę do ustalenia stopy referencyjnej. Od 1 lipca 2013 r. stopa bazowa dla Polski wynosi 3,18%.

TRUDNA SYTUACJA FINANSOWA I RODZINNA

złożona sytuacja życiowa, która może ograniczać możliwości zarobkowania, a co za tym idzie uniemożliwić pozyskanie środków finansowych na jednorazową spłatę zadłużenia. Do takich sytuacji może przyczyniać się np. wielodzietność, samotne rodzicielstwo, niezaradność życiowa, brak możliwości podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz uwarunkowania rynku pracy.

WYMAGALNOŚĆ NALEŻNOŚCI

oznacza, że ZUS może żądać zapłaty należności. Należność z tytułu składek staje się wymagalna następnego dnia po dniu, w którym powinna zostać zapłacona.

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U. z 2013 r. poz. 267),
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz.U. z 2012 r. poz. 1015 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa* (Dz.U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi* (Dz.U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. *Prawo upadłościowe i naprawcze* (Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (Dz.U. z 2007 r. nr 59, poz. 404 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. *o emeryturach pomostowych* (Dz.U. nr 237, poz. 1656 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. *w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach* (Dz.U. nr 194, poz. 1983 z późn. zm.),
- *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (TFUE) (Dz.U. UE C 83 z dnia 30 marca 2010 r.),
- *Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorców* (Dz.U. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r.),
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. *ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE* (Dz.U. UE L 83 z dnia 27 marca 1999 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 lipca 2003 r. *w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne* (Dz.U. nr 141, poz. 1365).

Poradnik ma charakter informacyjny i nie stanowi wykładni prawa.

Stan prawny na dzień 5 września 2013 r.

Skład i druk: Poligrafia ZUS w Warszawie. Nakł. 50 000 egz. Zam. nr 2651/13

www.zus.pl
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

Platforma Usług Elektronicznych: pue.zus.pl
Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:
801-400-987 dla tel. stacjonarnych
22 560-16-00 także dla tel. komórkowych
Skype: zus_centrum_obslugi_tel e-mail: cot@zus.pl